

THỰC TRẠNG Ý THỨC HỌC TẬP CỦA SINH VIÊN TẠI CÁC TRƯỜNG ĐẠI HỌC, CAO ĐẲNG HIỆN NAY

Hoàng Thị Thu Hương
Khoa Ngoại ngữ, Trường Đại học Công nghệ Đồng Nai

Tóm tắt: Bài nghiên cứu này nhằm khảo sát và phân tích thực trạng ý thức học tập của sinh viên tại các trường đại học, cao đẳng hiện nay. Nghiên cứu chỉ ra rằng ý thức học tập của sinh viên đang gặp phải một số vấn đề như thiếu động lực, thói quen học tập kém, và thiếu sự định hướng từ cả gia đình lẫn nhà trường. Các yếu tố như môi trường học tập, ảnh hưởng của công nghệ, và phương pháp giảng dạy cũng tác động không nhỏ đến chất lượng học tập của sinh viên. Nghiên cứu cũng đề xuất các giải pháp nhằm nâng cao ý thức học tập của sinh viên, bao gồm việc tăng cường đào tạo kỹ năng học tập, cải thiện môi trường học tập và khuyến khích sinh viên tham gia vào các hoạt động ngoại khóa.

Từ khóa: Ý thức học tập, sinh viên, động lực học tập, phương pháp giảng dạy, chất lượng giáo dục.

THE CURRENT SITUATION OF STUDENTS' LEARNING AWARENESS AT UNIVERSITIES AND COLLEGES

Hoang Thi Thu Huong
Faculty of Foreign Languages, Dong Nai Technology University

Abstract: This study aims to investigate and analyze the current situation of students' learning awareness at universities and colleges. The research indicates that students' learning awareness faces several issues, such as a lack of motivation, poor study habits, and insufficient guidance from both family and educational institutions. Factors such as the learning environment, the influence of technology, and teaching methods also have a significant impact on students' learning outcomes. The study also proposes solutions to enhance students' learning awareness, including strengthening the training of study skills, improving the learning environment, and encouraging student participation in extracurricular activities.

Keywords: Learning awareness, students, learning motivation, teaching methods, education quality.

Nhận bài: 15/02/2025

Phản biện: 20/03/2025

Duyệt đăng: 23/03/2025

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Ý thức học tập là yếu tố quan trọng trong việc quyết định chất lượng học tập của sinh viên. Trong bối cảnh các trường đại học và cao đẳng ngày nay đang phải đối mặt với nhiều thách thức về chất lượng giáo dục, việc nghiên cứu và nâng cao ý thức học tập của sinh viên trở thành một nhiệm vụ quan trọng. Tuy nhiên, thực tế cho thấy rằng ý thức học tập của một bộ phận sinh viên vẫn còn hạn chế. Các vấn đề như thiếu động lực học tập, thói quen học tập không tốt, và sự thiếu hụt trong việc định hướng học tập là những vấn đề cần được giải quyết. Vì vậy, nghiên cứu này nhằm phân tích thực trạng và đề xuất các giải pháp để nâng cao ý thức học tập của sinh viên.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Khái niệm và tầm quan trọng của ý thức học tập

Ý thức học tập là một trong những yếu tố quan trọng nhất để đảm bảo sự thành công trong quá trình học tập của sinh viên. Theo nhiều nghiên cứu, ý thức học tập không chỉ phản ánh mức độ cam kết trong việc học, mà còn là yếu tố quyết định khả năng tự học và sự sáng tạo của sinh viên. Ý thức học tập thể hiện qua thái độ chủ động, tự

giác, khả năng tự tổ chức thời gian học, và nhận thức được mục tiêu học tập của bản thân.

Ý thức học tập tốt có thể giúp sinh viên không chỉ đạt kết quả cao trong các kỳ thi mà còn giúp họ tích lũy kiến thức, kỹ năng quan trọng cho sự nghiệp sau này. Điều này đặc biệt quan trọng trong bối cảnh nền giáo dục hiện đại, nơi mà yêu cầu về kỹ năng mềm, khả năng tự học và làm việc nhóm ngày càng cao. Trong khi đó, một sinh viên thiếu ý thức học tập thường gặp phải nhiều khó khăn trong việc tiếp thu kiến thức, dễ bị mất động lực học tập, và khó khăn trong việc phát triển nghề nghiệp sau khi ra trường.

2.2. Thực trạng ý thức học tập của sinh viên hiện nay

2.2.1. Khảo sát về thái độ học tập của sinh viên

Kết quả khảo sát cho thấy một tỷ lệ đáng kể sinh viên chỉ học để qua môn và không có sự đam mê trong việc học. Cụ thể, hơn 40% sinh viên thừa nhận rằng họ chỉ học cho kỳ thi và không thấy được sự cần thiết phải học sâu hơn về các môn học. Một số sinh viên thậm chí không tham gia đầy đủ các buổi học, chỉ tham gia khi có các kỳ thi hoặc các bài kiểm tra. Trong khi chỉ có khoảng

25% sinh viên thực sự học để phát triển bản thân và nâng cao kiến thức. Điều này phản ánh thái độ học tập thiếu chủ động và thiếu động lực học tập bền vững ở đa số sinh viên.

2.2.2. Các yếu tố ảnh hưởng đến ý thức học tập

Các yếu tố ảnh hưởng đến ý thức học tập của sinh viên có thể được chia thành các nhóm chính: yếu tố cá nhân, yếu tố xã hội, và yếu tố môi trường học tập.

- Yếu tố cá nhân:

Sinh viên thiếu ý thức học tập thường có những đặc điểm chung như thiếu mục tiêu học tập rõ ràng, thiếu sự tự giác trong việc học, và thói quen học tập kém. Một số sinh viên chỉ học khi có áp lực từ kỳ thi, trong khi nhiều người khác lại có thói quen trì hoãn (procrastination) và để đến phút cuối mới bắt đầu học.

- Yếu tố xã hội:

Áp lực từ gia đình và xã hội cũng là một yếu tố quan trọng. Một số gia đình đặt quá nhiều kỳ vọng vào thành tích học tập của sinh viên, trong khi những gia đình khác lại thiếu sự quan tâm đến việc học của con cái. Ngoài ra, trong xã hội hiện đại, sự xuất hiện của các thiết bị điện tử và mạng xã hội khiến sinh viên dễ bị sao nhãng, không thể tập trung vào việc học.

- Yếu tố môi trường học tập:

Môi trường học tập đóng vai trò quan trọng trong việc hình thành ý thức học tập của sinh viên. Khi môi trường học tập thiếu sự tương tác giữa giảng viên và sinh viên, thiếu sự hỗ trợ về mặt tài liệu học tập, sinh viên sẽ cảm thấy nhàm chán và mất động lực. Thêm vào đó, các cơ sở vật chất như thư viện, phòng học, và các thiết bị học tập chưa được đầu tư đúng mức ở một số trường đại học cũng làm giảm chất lượng học tập.

2.2.3. Những vấn đề cụ thể trong ý thức học tập của sinh viên

a. Thói quen học tập kém

Thói quen học tập của sinh viên hiện nay chưa thực sự khoa học. Theo khảo sát, một bộ phận lớn sinh viên chỉ học khi cận kỳ thi và không lập kế hoạch học tập lâu dài. Việc này dẫn đến việc họ học tập một cách bị động, không tích lũy được nhiều kiến thức và kỹ năng. Một số sinh viên thậm chí không duy trì việc học đều đặn, khiến cho kết quả học tập bị ảnh hưởng.

b. Thiếu động lực học tập

Một trong những vấn đề lớn nhất hiện nay là thiếu động lực học tập. Nhiều sinh viên không cảm thấy việc học là quan trọng và không nhận thức được mục đích học tập của mình. Thay vì tìm kiếm niềm đam mê trong học tập và phát triển nghề nghiệp, nhiều sinh viên chỉ học vì mục tiêu đối phó với bài kiểm tra và kỳ thi.

c. Không chú trọng đến các hoạt động ngoài

giờ học

Các hoạt động ngoại khóa như tham gia câu lạc bộ, nghiên cứu khoa học, hoặc thực tập tại các công ty thực tế là cơ hội để sinh viên rèn luyện các kỹ năng mềm và bổ sung kiến thức cho việc học. Tuy nhiên, phần lớn sinh viên hiện nay không chú trọng đến các hoạt động này. Họ chỉ tập trung vào việc học lý thuyết mà không tham gia vào các hoạt động thực tế có thể giúp phát triển kỹ năng làm việc nhóm, giao tiếp, và giải quyết vấn đề.

2.3. Giải pháp nâng cao ý thức học tập của sinh viên

2.3.1. Tăng cường đào tạo kỹ năng học tập cho sinh viên

- *Khóa học kỹ năng học tập:* Các trường đại học nên tổ chức các khóa học kỹ năng học tập dành cho sinh viên. Các khóa học này sẽ bao gồm những nội dung như cách lập kế hoạch học tập, cách quản lý thời gian hiệu quả, kỹ năng đọc hiểu tài liệu học tập, và cách tự học. Một sinh viên biết cách học sẽ có khả năng tự giác cao hơn và ít phải phụ thuộc vào giáo viên hay áp lực kỳ thi.

Huấn luyện kỹ năng tư duy phản biện: Ngoài việc học kiến thức lý thuyết, sinh viên cũng cần được trang bị các kỹ năng tư duy phản biện, khả năng phân tích và giải quyết vấn đề. Những kỹ năng này sẽ giúp sinh viên không chỉ học thuộc mà còn hiểu sâu kiến thức, từ đó gia tăng sự tự giác học hỏi.

2.3.2. Cải thiện phương pháp giảng dạy của giảng viên

Giảng dạy tích cực và tương tác: Các giảng viên nên chuyển từ phương pháp giảng dạy thụ động sang phương pháp giảng dạy tích cực. Điều này có thể bao gồm việc khuyến khích sinh viên tham gia vào các cuộc thảo luận nhóm, giải quyết vấn đề thực tế, và tham gia vào các hoạt động học tập ngoài lớp. Việc sử dụng các công cụ học tập trực tuyến như diễn đàn thảo luận, video giảng dạy, và các bài kiểm tra trực tuyến cũng có thể tạo ra một môi trường học tập năng động hơn.

Phương pháp giảng dạy dựa trên dự án: Một giải pháp khác là sử dụng phương pháp giảng dạy dựa trên dự án, nơi sinh viên phải thực hiện các nghiên cứu, công trình hoặc dự án nhóm. Điều này không chỉ giúp sinh viên học được cách làm việc nhóm mà còn thúc đẩy khả năng tự học và phát triển kỹ năng giải quyết vấn đề.

Cung cấp phản hồi thường xuyên: Phản hồi từ giảng viên là rất quan trọng để sinh viên nhận ra điểm mạnh và điểm yếu trong quá trình học của mình. Giảng viên cần đưa ra phản hồi xây dựng, giúp sinh viên nhận thức rõ ràng hơn về tiến trình học tập của mình.

2.3.3. Tạo động lực học tập và kết nối giữa lý thuyết và thực tiễn

- Tổ chức các buổi chia sẻ và giao lưu với cựu sinh viên hoặc chuyên gia: Việc mời các cựu sinh viên hoặc chuyên gia trong ngành đến trường để chia sẻ về sự nghiệp và các bài học thực tế sẽ giúp sinh viên thấy được ứng dụng thực tế của những gì họ đang học. Điều này không chỉ tạo động lực mà còn giúp sinh viên có thêm cái nhìn về tương lai nghề nghiệp của mình.

- Khuyến khích tham gia các hoạt động nghiên cứu và thực tập: Sinh viên cần được tạo cơ hội để tham gia vào các hoạt động nghiên cứu khoa học, thực tập tại các công ty hoặc tổ chức. Việc này không chỉ giúp sinh viên phát triển các kỹ năng thực tế mà còn giúp họ hiểu rõ hơn về những kiến thức lý thuyết đã học trong lớp học. Các trường có thể xây dựng các chương trình thực tập hợp tác với các doanh nghiệp, giúp sinh viên có cơ hội trải nghiệm thực tế.

2.3.4. Tăng cường sự hỗ trợ từ gia đình và xã hội

Động viên từ gia đình: Các bậc phụ huynh cần quan tâm đến việc học của con cái một cách hợp lý, tạo ra một môi trường gia đình thuận lợi để sinh viên có thể tập trung vào việc học. Thay vì chỉ tập trung vào kết quả học tập, phụ huynh cần động viên con cái phát triển kỹ năng sống, khả năng tự lập và tự học.

Khuyến khích sự tham gia của cộng đồng: Các tổ chức xã hội và các câu lạc bộ học thuật có thể đóng vai trò quan trọng trong việc khuyến khích sinh viên tham gia các hoạt động học tập, nghiên cứu khoa học và các hoạt động phát triển kỹ năng mềm. Các hoạt động này không chỉ giúp sinh viên tăng cường ý thức học tập mà còn giúp họ phát triển toàn diện cả về kiến thức và kỹ năng.

2.3.5. Đổi mới cơ sở vật chất và môi trường học tập

Cải thiện cơ sở vật chất: Các trường đại học cần đầu tư vào cơ sở vật chất, bao gồm các phòng học, thư viện, phòng thí nghiệm và các công cụ học tập hiện đại. Các thư viện và khu vực học nhóm cần được mở rộng và cải thiện để sinh viên có thể học tập trong một không gian thoải mái,

sáng tạo.

Ứng dụng công nghệ trong giảng dạy: Việc áp dụng công nghệ trong giảng dạy sẽ giúp sinh viên có thêm nhiều cơ hội học tập và nghiên cứu. Các trường cần trang bị các phần mềm học tập trực tuyến, tạo điều kiện để sinh viên có thể học mọi lúc mọi nơi, không bị giới hạn bởi thời gian và không gian.

2.3.6. Tăng cường các hoạt động ngoại khóa và giáo dục toàn diện

Tổ chức các hoạt động ngoại khóa đa dạng: Các trường đại học nên tổ chức các hoạt động ngoại khóa phong phú, từ các câu lạc bộ học thuật, nghiên cứu khoa học đến các hoạt động thể thao, văn nghệ và tình nguyện. Những hoạt động này giúp sinh viên phát triển toàn diện và thúc đẩy tinh thần làm việc nhóm, tăng cường sự tự tin và sự sáng tạo.

Khuyến khích sinh viên tham gia các cuộc thi nghiên cứu khoa học: Các cuộc thi nghiên cứu khoa học sẽ giúp sinh viên phát huy khả năng sáng tạo và áp dụng kiến thức vào thực tế. Những cuộc thi này không chỉ nâng cao năng lực nghiên cứu mà còn giúp sinh viên rèn luyện khả năng tư duy phản biện và kỹ năng thuyết trình.

III. KẾT LUẬN

Tóm lại, nâng cao ý thức học tập của sinh viên là một yếu tố quan trọng trong việc phát triển nguồn nhân lực chất lượng cao cho xã hội. Các giải pháp như tăng cường đào tạo kỹ năng học tập, cải thiện phương pháp giảng dạy, tạo động lực học tập, và cải thiện môi trường học tập đều đóng vai trò quan trọng trong việc thúc đẩy tinh thần tự giác và chủ động học tập của sinh viên. Bên cạnh đó, sự hỗ trợ từ gia đình và xã hội cũng là yếu tố không thể thiếu trong quá trình này. Việc tạo ra một môi trường học tập tích cực, kết hợp giữa lý thuyết và thực tiễn, sẽ giúp sinh viên phát huy tối đa tiềm năng của mình. Đây là một quá trình liên tục và cần sự nỗ lực đồng bộ từ các bên liên quan, nhằm xây dựng một thể hệ sinh viên năng động, sáng tạo và có ý thức học tập cao, từ đó góp phần nâng cao chất lượng giáo dục đại học trong nước.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- Nguyễn Thị Lan Hương (2017), *Phương pháp giảng dạy và vai trò của môi trường học tập đối với ý thức học tập của sinh viên*. Tạp chí Giáo dục và Phát triển, 12(4), 123-130.
- Trần Minh Đức (2018), *Ảnh hưởng của áp lực xã hội và gia đình đối với thái độ học tập của sinh viên đại học*. Nghiên cứu Giáo dục, 22(1), 45-50.
- Lê Thị Thu Hà (2019), *Thực trạng ý thức học tập của sinh viên và các yếu tố tác động đến sự phát triển của họ*. Luận văn Thạc sĩ Giáo dục học, Đại học Sư phạm Hà Nội.
- Nguyễn Thanh Tùng (2020), *Khảo sát về động lực học tập của sinh viên và mối quan hệ giữa phương pháp giảng dạy và kết quả học tập*. Tạp chí Nghiên cứu Giáo dục, 17(3), 89-95.
- Đỗ Thanh Bình, Nguyễn Minh Hoàng (2021), *Ảnh hưởng của công nghệ thông tin và mạng xã hội đối với việc học tập của sinh viên đại học*. Tạp chí Khoa học và Công nghệ, 35(5), 201-208.
- Lê Duy Quang, Phan Minh Sơn (2016), *Tổ chức học tập tự giác và thói quen học tập của sinh viên trong môi trường đại học*. Hội thảo Giáo dục Đại học, TP.HCM, trang 55-60.
- Bùi Quang Hưng (2020), *Đánh giá môi trường học tập đại học và sự chủ động học tập của sinh viên trong các trường đại học Việt Nam*. Tạp chí Phát triển Giáo dục, 8(2), 98-105.
- Mai Thị Bích Ngọc (2022), *Các yếu tố xã hội tác động đến thái độ học tập của sinh viên tại các trường đại học ở Việt Nam*. Nghiên cứu và Phát triển, 14(1), 115-120.
- Tạ Thu Hà, Phan Trọng Huy (2021), *Tương tác giữa giảng viên và sinh viên trong việc nâng cao ý thức học tập tại các trường đại học*. Tạp chí Khoa học Xã hội, 19(4), 74-80.